

lmai szintár. ulat már jeleztek — oru ágának éne- lybe a címzve- ta. Ez a művész, Tog und Nacht. kalmával ismer- ába távozott Bu. b szerepek egyike, ntumok képesek gáló volt benne, s é z-kenységgel enésében a homi- drótkötél-táncor- sebb volt. Ca. k ulásában a leg- válható lira nu- iszer adták itt e előadásra a kö- zta Joske nagy kebelébe, kivette, piros bogolyát a nézetek nagy tö- l mindegyiküket Az ifjuság Alx ki tündető lelke- pp még az éjjeli man október tizen- beszárabiai váro- Ezután megkezdik

eményei. észül az igazgató attes az Eső című i sikere volt a vi- lán. Budapestben a Magyar Színház- áseron, most újra arad másikon. ése. Fenteken este lyben az Orkwot el Irén, Neményi idényben, Tampa

je. (2-cedezor. Nap) eséje (Napi bérlet Neményi fellépé- gjátásával. Inasz ak. Napi bérlet 2

róf (Neményi fel- gjátéka. Leszilli- merikai drámai uj- vel. Székelyhidy l. Premierbérlet 2

er (Szent, yörgyi, zéllított helyarák- sserenoséje. (Ope- ndes helyarákkal.

y (Lengyel Irén, ladár fellépésével, val. Napi bérlet 2 z. A. Sorozat 32.) z. B. Sorozat 33.)

gépek k számára. lit legkedvezőbb edelmi és lat EBEN, 15.

alkozsár, St. Baron (Brassai-utca) 10
Telefon: 277, 228 és 1047
Dl. Ramasetter Róbert
Budapest

UJ KELET

POLITIKAI NAPILAP

1926 Szeptember 2 Csütörtök

IX. évfolyam 195 szám

5686. Elut 23

ELŐFIZETESI ÁRA
Romániában

Egész évre	— —	050
Félévre	— —	50
Negyedévre	— —	290
Egy hónapra	— —	100

Az előfizetési ára „Föld” című folyóirattal együtt hav. ként 10 lejjelel drágább

Csehszlovákiában

Egy hónapra	— ck	40
Egy szám ára	— ck	2

Legjobb minőségű chinaezüst
gyertyalámpák és disztárgyak
nagy választékban
DUNKY & BEER
ékszerüzletben
Cluj, Piata Unirii 29 (Tajna-csokrázda mellett).

A mohácsi békegalamb

A kurzus Magyarország az európai közvélemény előtt úgy állt eddig, mint a békének esküdt ellensége, mint a nacionalista tulzások mentora. Nem csoda tehát, hogy a külföld közvéleménye egyszerre ujjongó hangokba csapott át Horthy kormányzó mohácsi beszédének hallatára, amely annál is inkább feltűnő volt, mert a kisantant felé való orientációt igyekezett kihangsúlyozni.

Anélkül, hogy a kurzus intézményeivel és elfogultságaival csak jótányit is egyetértének, objektíve meg kell állapítanunk, hogy a kormányzó beszéde tényleg egy belátásra eszmélt és lebiggadt államférfi megnyilatkozása volt, aki végre belátta, hogy a kalandok politikájának befellegett és Európában nincs már olyan nép, amely sorsát és jövődjét politikai excessusokkal tudná megszilárdítani. Még nem bontakoztak ki a magyar külpolitika új irányzatának teljes körvonalai, de annyit már most meg tudunk állapítani, hogy a mohácsi szöveg annak a divergens, de végre is felelősséget vállaló beszédnek bélyegét viseli magán s azt igyekszik dokumentálni, hogy Magyarország is be akar végre illeszkedni az európai népek együttesébe.

Már most csak az a fontos, hogy a szó ne maradjon szó, hanem tetté váljék, ami viszont nem kizárólag Magyarországon mulik, hanem az n a győztes országban is, amely felé a kormányzó beszéde intézve volt. A politika borsorkánykonyhájában soha sem lehet tudni, hogy a jószándékok ércét nem-e olvasztja értéktelen masztává a salak, nem-e forgácsolják szét a becsületes akaratot a diplomácia és a pártok mesterkedései.

Abban az esetben, ha mégis a jóakarát fog diszalmaskodni, lehetetlen, hogy az egykori ellenségek ne találjanak egymásra s érdekeik összeegyeztetésével ne alakítsanak ki olyan atmoszférát, amely megszünteti a mai surlódási felületeket, a gazdasági vékeringésnek azt az akadályát, amely belől ez országghatárokon mindenütt pauperizmusra vezetett, vagy vezet.

Horthy Miklós mohácsi beszéde azonban nemcsak kimondottan Magyarország belpolitikai életének konzolidációja és külpolitikai konzolidációja szempontjából bír jelentőséggel, hanem nagyban elősegíti a különböző utódállamokban szétszórtan élő magyar kisebbségek sorsának javulását is, amelyek az impérium-változások óta megszarítás nélkül érezték az új államhatalmak bizalmatlanságának nyomását, az irredentizmussal való könnyelmű vádaskodás elviselhetetlenségét. Ha semmi egyébbe nem vezetne Horthy kormányzó beszéde, mint arra, hogy ez a bizalmatlanság megszűnjön, már akkor is elérte hatását, már akkor is olyan áldatos jelentőségű lehet, amely további enyhüléseknek lehet forrásává.

A helyettes magyar külügyminiszternek a kisebbségek feltétlen egyenjogúságáról ugyan csak Mohácson elmondott beszéde is azt látszik igazolni, hogy a magyar kormányzat végre komolyan könnyíteni akar az utódállamokba szakadt magyar tömegek helyzetén s nem lehetetlen, hogy a kisantant egyik legtekintélyesebb állama felé való orientáció is lényegében ezt a célt akarja szolgálni.

Van egy másik szempont is, amely — különösen a mi szemszögünkből — szimpatikus és teszi Horthy kormányzó pacifista megnyilatkozását. Ez pedig annak a tudata, hogy konzolidált és realista külpolitikának rendszerint konzolidált belpolitika felel meg, olyan politika, amely véglegesen szakított az extrémizmussal és véglegesen le akarja építeni azokat a kilergészeket, amelyeket Magyarországon csaknem teljes mértékben a zsidó tömegek születtek meg. Ha Magyarország gazdasági vékeringése végre a kisantant felé is normálisává válik, akkor ez a magyar gazdasági élet természetesen kiegyensúlyozására fog vezetni s talán véglegesen megszünteti azt a gazdasági kalandorságot is, mely a zsidó töke és a zsidó munka lerombolásában és megbénításában látta legfőbb célját.

Amikor a külföldi közvélemény ujjongó lelkesedéssel veszi tudomásul a Mohácson elhangzott beszédeket, tulajdonképpen ezeknek a szempontoknak hódol. Hiszen még a legfo-

gultabb forradalmároknak is el kell ismerniük azt, hogy Európa gazdasági talpraállása a munkástömegeknek is egyik legfőbb érdeke, mert csakis nyugodt atmoszférában, megfelelő politikai és gazdasági biztonság mellett fejlődhet fel egy olyan termelési harmónia, mely érdekességé teszi a jobbért való küzdelmet.

Ha Mohács őszinte megnyilatkozás volt — és kell hinnünk, hogy ez volt, — úgy rövidesen az egész kelet-európai atmoszféra meg- enyhülését várhatjuk tőle, ami realitásokban azt jelenti, hogy megszűnnek, vagy legalább is enyhülnek a jelenleg fennálló vám-, vasutpostai mizériák, csökkenni fog sz a külpolitikai bizalmatlanság, mely mindig a nemzeti államok militarista túltengéseire vezet és lehetetlenné teszi a politikai pártoknak, hogy országukon belül egy jobb és tisztultabb élet-lehetőségért küzdjenek. A magyar külpolitika új orientációjától mi elsősorban a magyar belpolitikai élet felvirágulását várjuk tehát, ami ekként nem is várthat magára sokáig.

Ujabb nemzetipárti ultimátum a parasztpárthoz

Bucuresti-Bukarest, szeptember 1. Maniu Gyula, a nemzeti párt vezére, hétfőn megbeszélésre ül össze Mihalache és Lupu dr. parasztpárti vezetőikkel. A megbeszélés tárgyát a fuzió kérdése fogja képezni. Ezzel az újabb tanácskozással kapcsolatosan az egyik nemzetipárti frakció vezére, Argetoianu az javasolja, hogy küldjenek a parasztpártnak egy határozó t hangu és konkrét feltételeket tartalmazó jegyzéket azzal, hogy a parasztpárt három napon belül döntson annak elfogadása, vagy el nem fogadása felett, tehát a fuzió mellett, vagy ellen, hogy az immár kincsen hosszúra nyuló kérdést végül is dűlőre vigyék. Ugyancsak

hétfőn összeül a parasztpárt végrehajtó bizottsága is, amely dönteni fog a nemzetipárti jegyzék fölött.

Bucuresti-Bukarest, szeptember 1. A tegnapi minisztertanács több igen lényeges kérdésben egyes miniszterek távolléte miatt nem tudott végleges döntést hozni. A kormány tagjai ma délután újabb minisztertanácsra ülnek össze, amelyen többek között végleges határozatot fognak hozni az erdélyi magánvadászatok ügyében, amelyeket régóta huzódó kérdésben. Az ügyet dr. Groza miniszter referálja. Ugyancsak Groza dr. referálja néhány erdélyi liceum ügyét is.

Primo de Rivera nyilatkozik a tangeri kérdésről

„A marokkói háború rögtön befejeződik, mihelyt Tanger spanyol kézbe kerül!”

(Madrid, szeptember 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) Jelentettük már, hogy a legközelebbi össreülő népszövetségi ülés egyik legfontosabb programpontja a tangeri kérdés lesz, amely már hetek óta foglalkoztatja az európai politikát. A tangeri kérdésről Primo de Rivera spanyol diktátor ma a következőket jelentette ki az „United Press” munkatársának:

ről azt írják, hogy szükség esetén fegyverekkel is keresztül fogja vinni akaratát. Mi sem áll tőlünk távolabb. Spanyolország csupán marokkói helyzetét akarja mindenképpen biztosítani tangeri pozíciójának megerősítésével, minthogy ebben a pillanatban az a helyzet, hogy a nemzetközi Tangerből a bolsevizmus veszélye fenyegeti Marokkót. Abban a percben, amikor Tangert Spanyolország a magáénak mondhatja, a marokkói katonai akciók is befejezést nyernek, tekintettel arra, hogy Tanger megszűnik a marokkói lázadók menedékhelye és a marokkói nyugtalanságok állandó istápolója lenni.

— Tanger nemzetközi kormányzását jogtalannak és igazságtalannak tartanám még akkor is, ha a Tanger felett ellenőrzést gyakorló hatalmak sorában Spanyolországnak vezető szerepe volna. Ezzel szemben, ha Spanyolország egy d. l. álló protektorátust kapna Tanger felett, ez meglegedéssel töltené el nemcsak a spanyolokat, hanem az egész világot. A közpöntengeri egysenlyt ez semmiképpen nem veszélyeztetné. Egyébként hangsúlyozom, hogy a tangeri kérdésben Spanyolország és Olaszország között semmiféle egyezmény nem áll fenn.

— Október 15-én nyílik meg a parlament. Bukarestből jelentik: Hivatalosan megcáfolják azt a hírt, hogy a parlamenti ülészak megnyitását egy hónappal elhalasztják. Illetékes helyen kijelentik, hogy a törvényhozás tanácskozása október 15-én feltétlenül megkezdődik, amint azt az alkotmány előírja.

— Spanyolország a Népszövetség legközelebbi ülése előtt tisztázni óhajtotta helyzetét és ezért kérte augusztus 30-ra a reformbizottság összehívását. Spanyolország meglegedett volna az aza, ha az érdekelt hatalmak elvileg elismerték volna Spanyolország protektorátusának jogát, amint ezt már az algiri akta is tette, amely sohasem beszélt Tanger nemzetközi kormányzásáról, hanem ott egy speciális kormányzást helyezt kilitásba.

Énekiskolákat, gyakorlatokat,
de bármilyen más zeneművet is a leggyorsabban és a legpontosabban kaphat meg **Moravetz** zeneműkereskedésétől, Timisoara.
Jegyzék ingyen. 18

— Egyes lapok imperialisztikus tendenciákat tulajdonítanak Spanyolországnak, amely-

A hetvenéves Madame Bovary

Egy hónap múlva lesz hetven éve annak, (1856 október 1) hogy a „Revue de Paris” hasábjain először látott napvilágot Flaubert Gustave „Madame Bovary” című regényének első fejezete. A felszínes és ujjongó csodálat, amellyel ezt az azóta világirodalmi jelentőségűvé emelkedett regényt fogadták, azt jelentette, hogy valami különös novum ojtotta termővé a francia irodalom Balzac óta elernyedő fáját.

Az esztétikusok és kritikusok európai gárdája, mely nagyon sokszor efemer érékű alkotásokat fémjelzett az örökkévalóság jegyével, ezúttal nem tévedett a felismerésben: a Madame Bovary tényleg olyan alkotás, mely a civilizáció asszonyainak, főleg pedig a polgári — a szó rosszabbik értelmében vett *bourgeoise* asszonyainak lelki életét megdöbbentő precizitással tárta elénk és ma, hetven év után is, valóságos bibliája azoknak az emberi dokumentumoknak, melyek ennek az emyedt, kóros, sok hajlammal és kevés akarat erővel megáldott, vagy megvert társadalmi osztálynak sorsát jellemzik, vagy kialakítják.

Annál csodálatosabb ez, mert a Madame Bovary írója, a „croissti remete”, jómaga meglehetősen konzervatív ember volt, tényleges csalódások nélkül is csalódott és kiábrándult lélek, mint a reakció korzatában élő legtöbb író és gondolkodó. Sőtén látó és vizsgáló, aki szégyellette a könyveit és akit itélkezéseben mindig a hiábavalóság gondolata irányított. Csak ezzel magyarázható pesszimizmusa, mely Zolában már tulhívó forradalmi optimizmussá dagadt, hogy később Ana'ole Francsban forradalmi szkepticizmussá változott át.

Mindig kockázatos dolog jóslásokba bocsátkozni, mégis a valószínűség látszatával hat az a feltevés, hogy Flaubert, ha történetesen napjainkban él és korunk erjedő, nyugtalan, izzóvá hevített légköréből vezetni át mondatainak hőmpolygó gazdagságába az elektromos feszültséget: úgy a Madame Bovary konkluzója egészen más lett volna és a tősteli gazdálány mindenképp megkapó küzdelme egy szebb, virulensebb, érzésekben és finomságokban gazdagabb életért, — győzelemmel, diadalmis ujjongással zárult volna le. Mert a ma írója nem tagadhatja le, hogy minden különleges szenvedés és szinte elviselhetetlen borzalmak közepette is, új horizontok alakulnak ki életünk borongó csucsa mögött és soha még feszültebb energiák nem kísértették meg a régi, elnyomó, förtelmes konvenciókon épülő és tudatlanságon megzilárdult világrend átalakítását, mint épen napjainkban.

De ezeknek ellenére is, a hetven év előtt megjelent Bovaryné ma is a legszépségszerűbb szociális megfigyelések tárháza, a polgári, illetve kispolgári érzelmvilágnak olyan precíz, szinte kínosan precíz gyűjtésén, amilyenhez fogható csak Dosztojevskij alkotott, igaz, hogy egészen más szellemi és lelki területeken.

Ha Balzac, a szenvedélyek enciklopedistája, úgy Flaubert kétségtelenül az elnyomott, a polgári morál és képmutatás ezer győre és borított konvenciójával agyongyötört asszonyi lélek érzéseinek enciklopedistája. Mint említettem, hetven évvel később, napjainkban Flaubert minden bizonnyal több megértéssel és szeretettel alakította volna ki megrázó regényének belső konstrukcióját, több megbocsátást érzett volna hősnőjével és több gyűlöletet ama korlátoltságokkal szemben, melyek mégis csak elsődleges okai voltak annak, hogy Bovaryné sárnyaszegetten és halálraváltan hullott vissza abba a sártengerbe, amelyből szép és forró örömeire, különlegesen finom érzésekre elhivatott teste vétetett.

Bizonyos, hogy Flaubert sok harcot vívott önmagával, amíg a hűségben rendíthetetlen, — de valójában csak a saját korlátoltságaihoz hű — Bovary és Hamais urak javára döntötte el a küzdelmet és a kötelességtudást magasztalta fel a szárnyalni, élni, érezni, magát minden vonatkozásban kiélni akaró, de saját gyengeségén megtömlő, nevelésesen tragikus magasabbrendűség rovására. Am ez is érthető. Flaubert a francia történelem egyik legzűlénytelenebb korzatában írt és alkotott, nevezetesen a második császárság idején, mely a vadság és rothadó fényűzés, az alkotmányos

séggel takart terror világa volt. Kifelé a morál árca vigyorgott mindenkire felé, keserű ajtósság lepente az éhség és brutalitás tomboló szabadsárgedtségét. Hiszen magát Flaubert is porbe fogták regénye miatt, ami a forradalmi tradíciókon épült, szabad Franciaországban szinte piratlanul ritka eseményszámában ment. Már pedig nincs és nem is alakulhatott ki olyan erős irógényiség, aki kivonhatná magát a millió hatása alól, aki — ha intellektusával teljesen is függetlenítette magát az élő, ható, fájdító és boldogtalanító intézmények felfogásától: érzéseiben teljesen el tudna szabadulni az érzésektől, melyeket épen az adottságok, meglévő konstellációk váltanak ki belőlük, amelyeket évszázados tradíciók ültettek a vérünkbe és akaratunkon kívül álló indulatokat keltenek fel szívünkben.

Ez a belső küzdelem teljes mértékben észrevehető a Madame Bovary íróján, akinek érzéseiben, ellágyulásában a korlátoltak és esetlenek felé hajlik részvéte, de gondolataiban és judiciumában annak a női Doa Quijotának oldalán áll, akit Madame Bovarynak nevezett el.

Ömagát felörlő igatag, forrongó korzatban élünk, melynek míg egyfelől egyes társadalmi rétegei csökönnyös végkimerültséggel

Elutasították Danilescu pörüjfelvételi kérését

Az ügyészség szerint a kérést nem támasztják alá komoly indokok

(Cluj-Kolozsvár, szeptember 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) Megirtuk nemrég, hogy Danilescu Alexandru, a kolozsvári pénzügyigazgatóság sikkasztó pénztárosa — 2 évi börtönbüntetésének kitöltése után — kéréssel fordult az ügyészséghez, amelyben perének újrafelvetését kéri és ártatlanságát hangsúlyozza. A különös és vértalan kérésnek az a körülmény közöszöszített különös súlyt és jelentőséget, hogy Danilescu szenzációs leleplezéseket helyezett kilátásba pörének újrafelvétele esetére. Kijelentette, hogy beismerő vallomását úgy az első nyomozások során, mint vizsgálóbíró előtt csak bizonyos politikai célok kényszerítő nyomása alatt tette és kihallgatása során új fordulatot tervezett adni bűnyegének.

Kést emeltek Ramek osztrák kancellárra

Felmentték az osztrák kormányt a pazarlás vádja alól

(Bécs, szeptember 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) A nemzeti tanács ma tárgyalta az elközményjogi bizottság jelentését arról a szociál demokráta indítványról, amelyben dr. Ramek szövetségi kancellár és miniszterelnöknek vád alá helyezését kéri. A Central Bank szanálására felhasznált hatvankét és félmillió schilling kiutalásával elkövetett törvénysértés miatt. Már egy idő óta szenzációs fejleményeket váltak ettől az üléstől, amely szünet óta az első gyűlése volt az osztrák nemzetgyűlésnek. Felmerült az a kérdés is, hogy Ramek szövetségi kancellár nem adja-e be lemondását. Ilyen körülmények között érthető, ha a karzatok megtelek. A diplomata- és sajtópályók közönsége szintén a legnagyobb érdeklődéssel várta az ülés megkezdését.

Dr. Drexler keresztényszocialista képviselő, a javaslat előadója, temperamentumosan, sőt majdnem guoyos hangon védte a kormányt és szembeszállt az ellenzék állandó közbeszólásával. Az előadó kifejtette, hogy a bizottság többségének felfogása szerint a kormány a közgazgatási törvény rendelkezéseivel él, amely módot ad arra, hogy rendkívül sürgős esetekben a parlament megkérdése nélkül is kiutaljon olyan kiadási tételeket, amelyek a költségvetésben nem szerepelnek, de utólag a parlament elé kell terjeszteni az intézkedést jóváhagyás végett. Az osztrák közgazdasági élet akkori veszedelmét a Central Bank ellen megindult roham szemléltette és igazolta a kormányeljárást, annál is inkább, mert első sorban a kis betevők érdekei forogtak veszélyben. Máltánytalan lenne ez esetben a miniszterek vád alá helyezésétől szóló rendelkezést a Ramek-kormányval szemben alkalmazni.

Ramek szövetségi kancellár magyarázni próbálja a kormány eljárást, amivel sikerült az osztrák közgazdasági élet súlyos megrázkód

ragaszkodnak a kiált formákhoz és impotens hazugságokhoz, más, frisebb emberi hajléai extrém tulhajtottsággal hajlanak a mult teljes megtagadására felé. Ebben a titáni küzdelemben, ebben a forrongó hangulatban százszorososan megérdemli, sőt kiprovokálja érdeklődésünket a Madame Bovary. Mert ez a könyv még a felszabadulás felé törtető asszonyi lékeknek is valóságos evangéliuma: szinte maradék nélkül tárja fel azokat az érzéseket, vívódásokat, azokat a konfliktusokat, melyek jobbra törő korunkban már szinte elbetegült akaratunk és a valóság összeütkezéséből támadnak.

Igen: a Madame Bovary a benne foglalt konstataciók igazságát illetőleg hallatlanul aktuális könyv ma is, mert hiszen a Bovaryné már nemcsak a kispolgári osztály köit kezdte ki, hanem a felőbb osztályok elfinomult és belátó, érzéseiben tragikum felé sodródó asszonyait is. Sovárgásunk elementáris lett és a Madame Bovary a sovárgások legnagyobb és legművészebb könyve. Értéke, mélyége, kifejezőszépségében tobzódó művészi szépsége magasan felette áll Victor Marguerite „La Gonnonne” jának, mely pedig a Bovaryné ellentipusát igyekszik megrajzolni az új női idál alakjára megfesteni képeire meg. De csak kiárta, mert az új Bovaryné típusa csak most van kialakulóban. Salamon Lázlo

Ez az új fordulat azonban — úgy látszik — nem fog békéltetni. Popescu dr. ügyész ugyanis a nagy port felvert Danilescu ügy hatalmas áttömögének áttanulmányozása után elutasító végzetést hozott Danilescu kérésére. Popescu ügyész kijelentette, hogy Danilescu perújítási kérését komoly indokok nem támasztják alá és semmiképp sem tesz ki valószínűvé, hogy a sikkasztó pénztáros által az összes igazságszolgáltatási fórumok megerősített tényállást megváltoztatják.

Ez a határozat végleg pontot tesz a Danilescu bűnyörben és szentesíti a táblai ítéletet, amely két évi börtönbüntetéssel sújtotta a pénzügyigazgatóság sikkasztó pénztárosát.

tatását még idejekorán elhárítani. Esetleg azokat a veszedelmeket, amelyek az osztrák valutát fenyegették volna abban az esetben, ha a kormány helyett a Nemzeti Bank lett volna kénytelen a Central Bank segítségére sietni.

Az ülés későbbi folyamán nagy zaj közepette Seipel volt szövetségi kancellár védte a kormány eljárását és támadta az ellenzékét, hogy 1920 óta csak mint kerékkötő működik. Erre óriási zaj keletkezett és Seipel kénytelen volt beszédét abbahagyni.

Ezután Renner volt kancellár mondott beszédet. Elismeri, hogy pártjának nem annyira a Central Bank ügye, mint inkább a parlament jogainak biztosítása fekszik a szívén. Birálja a kormány eljárását, amely az állami költségvetés egytizedét kitevő összeget a parlament megkérdése nélkül kiutalta. Ilyen gazdálkodás mellett — mondotta — a köztársaságnak elbűtőbb tönkre kell mennie.

Ezután dr. Diaghof'er a negyüsmet párt előke a kormány mellett szólalt fel és megkezdődött a szavazás. A vád alá helyezési indítványt a parlament a polgári, a keresztényszocialista és a negyüsmet pártok szavazataival a szocialista párttal szemben elvetette.

A szavazás során hangos tüntetést rendeztek a karzatán, ahol már az ülés alatt is ideges volt a hangulat, mert a munkanélküliek igen nagy számmal gyűltek össze. A szavazás alatt a karzat közönsége durva szavakkal szidalmazta a kormányt. Egy ember kést vett elő és fenyegetően a kancellár felé emelte. Ezt azonnal szünetelték és letartóztatták.

Ivott-2 már „Dácia” vizet?

Üzenet az országból

Lével jött Erec Jiszráélból. Keserű, igaz levél, mégis Roshasana-ra szóló ünnepi üzenet. Kolónista írta, Erdélyből érkezett, a Keren Kajemet Lőjiszráél régi munkás biztosa. Nem is fűzünk kommentárt ehhez a levélhez. Ime a levél:

Kedves zsidó testvéreim az erdélyi galutban!

Ugy értem, kötelességem megírni nektek, most ünnepelek előtt, hogyan gondolkodnak mi Erec Jiszráélban lakók rólatok, kik a chuc laarecban most anyi keresi hirt hallottok ami szent országunkról. Őszin én és nyíltan meg kell nektek ízezem, hogy súlyos válságban élünk Erec Jiszráélban. Ez a válság azonban nem Palestina válsága. Nem az épülő ország, nem is a cionista mozgalom, hanem egyszerűen völgye annak a hegynek, melynek hullámát a ti gazdasági válságok auditotta reánk.

Most igazolódott be, hogy mennyire igaza volt Herzlnek, amikor Palestina jövőjét nem a városok fejlődésében, de a mezőgazdasági kolonizációban látta. A városok, különösen Tel Aviv nehéz példája annak, hogy Tel-Aviv se zsidó város addig, amíg a környéke nem teljesen zsidó, amíg nem zsidó földműves látja el élelmiszerekkel. Figyeljétek meg, tér e egyetlen egy is vissza a galutba, aki valamelyik kolónián telepedett le? Aki a ti városaitokból jött, vagy falvaitok szatcsboltjaiból és italméréseiből és itt is, Erec Jiszráélban is városi lakos, szatcsos, italmérő akart lenni, ha szövetet mért is, vagy más cikket, bizony az súlyosan megérzi azt a válságot, amelynek előidézője elsősorban — ő maga volt. Ez a válság annak a negyedik alijahnak a válsága csupán, amelynek nyolcvan százaléka ott ragadt a szék kikötő városban, könnyű, olcsó megélhetést keresve.

Palestina erről nem tehet. Mi kolonisták, mi nem ismerjük ezt a válságot, bennünket nem érint. Nekünk épp úgy nő a tuzs, melyet saját kezűnk vetett el, nekünk épp úgy hajt a szőlő tőke, melyet két kezünk művelt, épp úgy adja gyümölcsét a paradics, mint a múlt évben. Bennünket és azokat, akik tényleg cionista öntudattal és elhatározással mentünk ki, azza, amely nem akarja a régi életét folytatni, de új életet akar kezdeni, belső elhatározástól, országépítő, szent földet szerető akaratból, akiket nem az hajtott ki, hogy chuc laarecbe rossz dolguk volt és csak a jót kerestek maguk számára, de nem Erec Jiszráél számára, bennünket nem sújt ez a válság. Ott van a ti kolóniások, Kfar Gideon, milyen boldogok, milyen büszkék a lakói, mert termésték Isten áldotta gazdag volt.

Nézzetek önmagotokra! És lássátok be becsületesen nyíltsággal, hogy a Palestina építő munkának egyetlen egy biztos bázisa van, a föld. De csak az a föld, amelyet a zsidó keztek művelnek meg. Válságba kerülhetnek a városok. Lehet ipari krízis, lehet a városi élet ezer betegségével vert a jüev város. De a falu válságát — a zsidó falu sorsát az Ur Isten szent akarta szatályozza csak, mikor bőségesen ad őszi esőt, amikor szent lehetetlen bicseriztatja a magot és éretté teszi a termést.

Erec Jiszráél biztos bázisa, jövője, fejlődése: a zsidó falu. És így, mint régi KKL biztos szölok hozzátok: Erdélyi zsidók, győzzön meg benneteket Palestina városainak ez a szomorú, de biztosra várt és adott helyzeiből szükség szerűen bekövetkezett válsága, amely bizonyára csak el fog múlni és csak töletek függ, hogy emuljon, — arról, hogy minden munkának alapja a föld és ezzel a Keren Kajemet Lőjiszráél, amely ezt a földet a zsidó nép számára megváltja.

A Keren Kajemet Lőjiszráél az 5687 esztendő-től ünnepli munkásságának 25 éves évfordulóját. Amit e huszonöt év alatt alkotott, az a maradandó, az a zsidó történelem, az a zsidó örökérválság, melyet semmiféle átmeneti válság meg nem ingathat, ki nem kezdhet. Az a föld mindenkor zsidó föld marad és aki azon a földön egyszer megvetette a lábát, azt nem a konjunktúra szabályozza többé, azt el nem hajtja, vissza nem kergeti semmi idők válsága.

De meg kell tizenjem nektek azt is, hogy jaj annak, ezerszer jaj, aki így akarja lábát megvetni a földön és — nincs föld a számára. Amikor ezek mennek vissza, ezek kénytelenek itt hagyni, lélekben önszertörve, végvában megroppanva a szent partot, akkor bizony mély keserűséggel telünk meg ellene-tek, mert a ti bűnözők, a ti lelketek válsága ez!

Adjatok földet azok számára, akik ott akarnak maradni, azok számára, akik nem akarják ismerni

ezt a szót „válság“, de ismerik a fekete munka minden kínját, ismerik a testükben mocsarak mér- gét, ismerik a nap gyakori egyezári ó sugará és ismerik a minden éhségek legéhsőbbjét: kétezer év salútjára, apáról fura szakadt földéhségét.

Ünnepek előtt vagyunk. Arról az évek fejé- nél álltok, mely a zsidó történelem dátuma immár, mert bizony történelmi forduló ez a 25 éves Keren Kajemet-munka. Ennek az évek a fejénél álljatok meg és vessetek számot azok szavai között, akik visszamentek és a mi szavaink között, akik itt ma- radtunk. És e számvetés eredménye csak az lehet,

A zürichi utóban 260-ra javult a lej

Az összes külföldi tőzsdéken erős tempóban javult a román va' a árfolyama

(Cluj-Kolozsvár, szeptember 1. Az Uj Kelet tudósítójától). Az utóbbi hetek alatt meg- indult lejjavulási folyamat ma csúcspontjára érkezett. A zürichi utóőrszén a 257.5 centimes zárlati árfolyam mal szemben már 260 centimessel értékeltek a lejt. Ez az emelkedés természet-esen nem elszigetelt jelenség, hanem a zürichi jegyzésnek megfelelően, kivétel nélkül, az összes külföldi tőzsdéken erősen javult a román valuta. A mai nagyarányú emelkedéshez a lökést a newyorki tőzsde adta meg, amely tegnaptól mára háromnegyed dollárral magasabban értékelt a román lejt, mint az előző napon. Tegnapelőtt ugyanis tízezer lej árfolyama Newyorkban 49 dollár volt, amely paritásban 254 es zürichi kurzusnak felel meg. Tegnap aztán váratlanul 49.75-re emelkedett a lej, amely emelkedést nemcsak a zürichi tőzsde eszkomptálta 257.5-ös jegyzésével, hanem az összes többi külföldi tőzsde is.

Kerek egy éve annak, hogy a lej nem jegyezték 260-as árfolyammal Zürichben. Leg- utóbb ilyen jegyzése a lejnek 1925 szeptember 20-án volt. Ezentén még a liberálisok alatt esésének indult, hogy 210 es árfolyam körül látszólagos stabilitást érjen el. Április elején, amikor az Avrescu kormány a liberálisok ö.ök. be léptt, a lej 210 es zürichi árfolyamon állott, ahonnan erős zuhanásnak indult, hogy május hetedikén elérje 160 as mélypontját.

Még erősen emlékeztetnek azok a kaotikus gazdasági jelenségek, amikor a lej erős deval- váld sá idézett elő. A dollár, amely ma 200 lejes árfolyamon áll, 310 lejben állott, sőt a megszertult devizagénylök a magánforgalomban 340, sőt 350 lejt is fizettek egy dollárért. A lej 160-as árfolyamával egyidejűleg az angol font értéke is drámai magaslatozra emelkedett és nemcsak elérte, hanem túl is haladta az

hogy e nehéz időkben kétszeres köteletség minde- kötelesegek felett Cionnak földjét vieszeadni. Ná- latok úgy szólás, hogy elhalmoztatok egymást új évkor jó kívánságokkal. Váltások át ennek a jó kívánságnak fres szavát: tette, földde, Erec Jisz- ráél földjévé. Így ünnepejtek, így mordátok el azokat az imákat, amelyeknek minden szava ezt a kötelességet parancsolja számotokra.

Mi kolonisták, munkánk szentségében és erejé- ben kívánjuk nektek: lősaná tova tikvoténu!

Galilban, Metulla mellett 5686 Elulban a bün- bánás havában Binjamin ben Kuzari

1500 lejes árfolyamot. Május hetedike után a kormány erőlyes rendszabályai és megváltoz- tatott gazdaságpolitikája újabb irányt adtak a román valutának, amely a rendszabályok követ- kezésében, valamiat a várható jó termés és kül- földi kölcsönök reményében mostani javulási útjára indult.

A belföldi devizapiacra az idegen fizető- eszközök árai már napok óta esnek és az álta- lános lejjavulási tendenciából következtetve, a devizák további esikkenésére lehet számítani. Természetesen ma még korai volna jóslásokba bocsátkozni aziránt, hogy hol fog a lejjavulás véget érni, mert éppen úgy megvannak a gaz- dasági determinációk arra, hogy a lej tovább javuljon, mint arra, hogy a 260 centimes árfolyamánál stabilizáldjon, esetleg kisebb arányú értékesikkenéssel visszessen.

Horthy békebeszédének visszhangja a kisantant sajtóban

Jugoszlávia rokonszenvenvel fogadja a magyar külpolitika új orientációját. A prágai „Bohémia“ O'aszország dialát látja a kormányzó beszédében

(Bécs, szeptember 1. Az Uj Kelet tudósít-ójától.) Horthy Miklós magyar kormányzónak a mohácsi csata négy százéves évfordulóján el- mondott beszéde, mely — mint ismeretes — egy magyar-jugoszláv orientáció szükségességét hirdette, rendkívüli nagy visszhangot ver az egész világsajtóban. Kétségtelen, hogy ez a Horthy szájából szokatlanul hangzó pacifista beszéd egészen új orientációját jelenti a ma- gyar külpolitikának, mely eddig nehezen ál- cázta irredenta törekvéseit.

Különösen a bécsi sajtóban fogadják nagy meglepéddel Horthy beszédét. A „Wiener Allgemeine Zeitung“ „Helyes jeladás a kiengesztelődésre“ címmel vezércikket írt, amelyben Horthynak a mohácsi mezőn elmondott és ju- goszláv orientációjú beszédével kapcsolatban a következőket mondja: „Mohács új korszakot kez- dett a történelemben. Olyan korszakot, amely a világháborúval ért véget. Ugylátszik, mintha négyszáz évvel később a mohácsi nap ünnepe ismét új korszak kezdetét jelentené és ha a jelek nem csalnak, ezt a korszakot a békekész- ség és a kiengesztelődés szelleme jellemzi. A magyar kormányzó beszéde a magyar határokon túl élénk visszhangra talált az európai sajtó- ban, amely a magyar államfőnek szavában első rangu politikai ténytet lát. A jövő politikája csak a szomszédokkal, a tegnapi ellenfelekkel való megegyezés politikája lehet. A mohácsi nap a kiengesztelődés napja volt. A helyettes miniszterelnök a nemzeti kisebbségek korlátlan és teljes egyenjoguságát hangsúlyozta és a test- vériesség szellemétől áthatott beszédében német nyelven fordult a német nemzetiségű magyar állampolgároktok és sajnálkozásának adott ki- fejezést afölött, hogy nem bírja a szerb nyelvet és így a magyarországi szerbeket nem üdvö- zölhe i anyanyelvükön.

A nemzeti türelem és nemzeti kiengesztelő- dés politikája a józan ész politikája és ez min-

den tévelygés után végül mindig sikerre ve- zetett.

Zágrab, szeptember 1. Horthy kormányzó tegnapielőtt elmondott mohácsi beszédét a leg- több itteni vezető lap csak röviden ismerteti és szől arról a visszhangról is, amelyet a be- széd Magyarországon keltett. A beszéd várat- lanul jött és ide csak megrövidített formában érkezett, úgy, hogy a lapoknak még nincs módjuk végérvényesen és kellően állást fog- lalni. Annnyit azonban már most meg lehet állapítani, hogy a magyar politika orientációját Jugoszláviában rokonszenvenvel fogadják.

Prága, szeptember 1. A „Bohémia“ foglal- kozik a kormányzó mohácsi beszédével és a következőket írja:

„A kormányzó b széde elszakítja a hurkot, amely Magyarország nyaka köré a békeszerző- dés óta fonódott. Ugylátszik, hogy a kisantant, amely a hurkot mindkét oldalról húzta, most a kötél két végén földre esik. Az új helyzet hazonő vészője kétségtelenül Olaszországot, amely régen törekedett arra, hogy a kényelmetlen kisantantot eltávolítsa utjából. Most bejárul a kör, amelyet az olasz diplomácia már his za ideje nagy fáradsággal igyekezett megvonni, hogy Magyarország, Jugoszlávia és Románia Olaszország égíste alatt érdekközösségre lépje- nek és az események további fejlődése során szövetséget is kössenek. A kisantant mindentől hirsradt. Ezután azt hangoztatja a lap, hogy ilyen körülmények között Csahországot az el- szö getelődés veszedelme fenyegeti.“

— Pangalos villájában megtalálták a görög király butorait. Athélaból jelentik: Pangalos villájában megtalálták a görög ki- rályi család elraolt butorait. Most már bebi- zonyosodott az is, hogy Pangalos a rablott kincsekkel külföldre akart menekülni.

kérelmét

Indokok

— úgy látszik —
d. ügyész ugyanis
egy hatalmas ásta-
után elutasító végreát
esca ügyész kijelen-
kérelmét: komoly
sema ivel sem tesz
pénztáros által az
nek megerősített tény.

ot tesz a Danilescu-
ai itéletet, amely két
pénzügyigazgatóság

cellára

hírítani. Esetleg
helyek az osztrák
toban az esetben,
nemzeti Bank lett
ral Bank segíté-

n nagy zaj köze-
kancellár védte a
ita az ellenzékét,
erésködő működik.
és Szipel kénytelen

cellár mondott be-
ának nem annyira
inkább a parlament
a szívében. Bírálja a
z állami költségve-
et a parlament meg-
Ilyen gazdalkodás
büntetéségnak elcbb-

a negyvenet párt
szólatk föl és meg-
d alá helyezési in-
léri, a keresztény-
partok szavazataival
elvetette.

stíustést rendeztek
és slatt is ideges
munkanélküliek igen
e. A szövetség slatt
stavakkal zsidólmazta
vett elő és fenye-
elte. Ezt szonnal

cia" vizet?

Katonából alakult betörőbanda fosztogatta a vasúti áruszállítványokat

Egy tábornokot küldtek ki a bűnügyi vizsgálat lefolytatására

(Cluj-Kolozsvár, szeptember 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári vasúti rendőrség pártatlanul érdekes bűnügyben fejezte be minap a nyomozást. Az utóbbi időben ugyanis ismét egyre sűrűbben érkeztek feljelentések a kolozsvári rendőrhatalóságokhoz, hogy Tóvis és Kolozsvár közötti vonalon ismét megkezdődött a teherszállítványok rendszeres fosztogatása. Több százezer lej értékű áru rejtélyes eltűnéséről érkezett eképen jelentés, melynek alapján a kolozsvári államrendőrség Faragó komiszár vezetésével bevezette a vizsgálatot.

Kétheti széleskörű nyomozás és a vonalon közlekedő tehervonatok állandó megfigyelgetése után a vizsgálat szenzációs eredményre vezetett. Megállapítást nyert, hogy a betöréseket a vonalon szolgálatot teljesítő katonai vasutasvezérek embereiből alakult igen jól szervezett banda követte el, melynek tagjai az egyes állomásokon dolgozó segéd munkásokkal is összejártak.

A vizsgálat váratlan eredményéről a rendőrség értesítette a VI. hadtest parancsnokságát, amely bizottságot delegált a bűnügyi felderítésére. Egyes verziók szerint a gyanúsítottak között egy tiszt is szerepel, akinek részvételét komplikálja a nyomozás gyors befejezését. A katonai bizottság ugyanis távirati jelentést küldött Bukarestbe a hadügyminisztériumhoz, ahonnan az a válasz érkezett, hogy egy tábornokot küldenek ki az ügy aktáinak felülvizsgálására.

Amíg a vizsgálat katonai részről is befejezést nyer, addig az ügy részleteit titokban tartja a kolozsvári rendőrség, amely egyébként folytatja a nyomozást a tettesek bűntársainak és orgazdájának felderítésére.

Az igazságügyminiszter által delegált lakbérleti bizottság a lakások felszabadítása mellett foglalt állást

(Bucuresti Bukarest, szeptember 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) A „Polit'ca“ című lap szerint az a bizottság, amelyet az igazságügyminiszter a lakbérleti szerződéseket meghosszabbítása ügyének tanulmányozására kiküldött volt, a lakások forgalmának felszabadítása mellett foglalt állást. Állami védelem alatt maradnának továbbra is a köztisztviselők, hadiövezetek és hadisírvák.

Bucsu a vilnaiaktól

Elmentek. Két és fél hónapig jártak itt, a csuh határtól lementek a szerb határig, látták őket Arad eszmiláncai és Sziget chaszidjai, itt volt háromszor is Kolozsváron a cionista centrumban és ahol megfordultak, ott ledült a vallási és pártbeli vélekedés. A zsidó szentséget hozták, amely nem ismer világnézetet, csak lelket, a zsidó mecsolyt hozták, a fájdalommal megérett mosolyt, hogy virágfüzérként ölelje egybe a civakodó népet és zsidó tragédiák könnyűit hozták: fölsíró panaszt, mindnyájunk egyetlen, nagy fájó sikolyát.

Távozásuk után az első órában számot sem adtatunk magunknak, miért ez az édes-bús nosztalgia, ami miattuk átjárja a lelkünket. Valahogy úgy éreztük, mint aki elől váratlanul elapadt a gazdagság bővizű forrása. Jöttek és nagy bőségben szórták a zsidó lélek virágait és azoknak üdítő illata átpermetezte idegeinket, jöttek egy kipompázott művészzel, büszkeséggel hoztak számunkra: ime az alig félévszázados jiddis irodalom és színművészet tekintélyes márká manapság a világművészet versenyében! Büszkeséget adtak és némes kulturát. És ennek egy esztendőre való elvesztését fájlaljuk.

Ne bucsuzunk tőlük, mielőtt Erdélyben maradt nagy halottjokról, Judit Laresről, nem esik még szó.

Mazó igazgató mondotta: — Csak most, hogy nincs közöttünk, vonaglik át rajtunk a nagy veszteség, ami bennünket ennek a szentséges emberpéldányak távozásával ért. Csak egy dolgot mondok el róla, ami mindennél jobban jellemzi őt. Voltak idők, amikor jobb anyagi sorban volt a társulat és ilyenkor mindenki igyekezett kiöltözködni és valamit rosszabb időkre félretenni. Leres ezt a „konjunkturát“ mindig is arra használtam, hogy a fölösleges pénzen szerepeikhez szükséges ruhákat csináltasson. Olyan szerepekhez, amelyeknek kosztümjeiről a társulati ruhátnak kell gondoskodnia, neki önálló, külön ruhái voltak. Ő maga gyolcs fehérneműben járt, lyukas cipőben, de a ruhák, amiben a rebbecákat játszotta, a legdrágább selyemből valók voltak. És amióta a szerepeket játszotta, olyan vallásos életet is folytatott, mint egy igazi, a zsidó családi élet szentségétől áthatott rebbecán.

A trupphoz egy levél érkezett Kolozsvárra Vilnából, Judit Lares szállóhelyéről, az elhunyt nagától, egy többgyerekes özvegyről.

Ez az asszony is a nehéz zsidósors tragikumát hordja a szívében. Férje egy gazdag vilnai keres-

kedő, a hábo u végén, amikor hol a litvánok, hol a lengyelek, hol a bolsevikiek, hol az ellenforradalmi csapatok kszére jutott a város, ezekben a zavaros időkben eltávozott egy másik városba és azóta eltűnt. Kabátját, fehérneműinek foszlányait megtalálták valahol egy vasúti töltés mellett, de őt magát, sem élve sem halva nem leltek. Minthogy bevásárlási célokból vagyonra rugó pénzt vett magához, ez volt a föltevés, hogy meggyilkolták és kifosztották. Az asszonya pedig azóta az „egünek“ sorsát járja. A levél orosz nyelven van írva és így szól:

Kedves, jó barátaim! Jövök, hogy szívvel megköszönjem nektek azt a testvéri jóságot, amivel életében és halálában elárasztottátok szerencsétlen német. Kőnyes szívből fakadt levélben tudatjátok velem Judit elhunytát és ha olvasásakor szíveim sebei újra föl is fakadtak, mégis megnyugtatót a gondolat, hogy az egyedülvaló, boldogtalan teremtés halálos ágya körül mégsem volt elhagyatva. Nem mondhatom el nektek, — a toll és a szék nem tudja kifejezni — hogy a halálhírről milyen tátonógó örvény, a sorsnak milyen fenyegetlen mélysége nyílt meg előttem. Melankólikus szívem ösvemorszóldódt. Amikor a betegségéről szóló sürgönyötök megkaptam, már rossz sejtelmek környékeztek és úgy éreztem, hogy az égtek kimondották fölötté az ítéletet. De azért ösztönszerűen kifutottam a temetőbe és anyáknk sírján segítségért sikoltottam: Anyám, mentsd meg drága sarjad életét! Leveletéből tudom, hogy akkor már késő volt. Nincs nyugtóm azóta. Százszor meghal és százszor fölfeled számomra. Fölkel, fölém borul és a vigasz balzsamos szavait zsongja a fülemben. Ne adjátok el holmijait, létni akarom őket, mindenét küdjétek el, ruháit, fehérneműjét, cipőjét, a césztét is, amit hazulról elvitt. Isjátok meg nekem, szarkofágban temették e, vagy a puzta földbe, két deszka közé.

Maria Charmatz.

A trupp művészeti igazgatója, Alex Stein, aki-

Elérkezett a jó öreg békeidei állapot az üveg és porcellán szakmában, a felhalmozott raktár leépítése miatt eladásra kerülnek:

- Metszett vizes pohár..... 5 lei
- Metszett boros pohár 4 lei
- Metszett szőlőmosó 35 lei
- 6 szem. ebédídkészlet 460 lei
- 6 szem. teáskészlet, (Rosenthal) 390 lei
- 6 szem. feketés készlet (Rosenthal) 260 lei

Fischer üvegudvar Cluj

nek a „Tog urd Nacht“ és a „Szomorúságának énekese“ című darabokban voltak megismerkedni kabinetalkitási, a társulat erdélyi utjáról és a szándékairól nyilatkozott. Alex Stein héber neve Elijah és a vilnai géniusz néven hívták el, akinek egyenes lezármazottja. Milyen különös, jegyezte meg előtte egy alkalommal a sorok írója, hogy az őn dedéjja a chaszidizmus ellen harcolt és őn a chaszid legjobb művészi illusztrátora.

— Tőved — vetette vissza kissé indignálódva — az ősem nem a chaszidizmus ellen harcolt, hiszen ő maga is a szó némes értelmében vett chaszid volt, csak chaszidok ellen, akiknek munkáját kérosnak tartotta.

Az erdélyi turnéről az a véleménye, hogy művészi nevelés és izlésfejlesztési szempontból ittléánk néhány hete alatt többet lástett volna elérni, mint amit elértek. Azonban mindenképpen áldásos hatással volt ez az ut úgy a truppra, mint a közönségre. Ha jövőre eljönnek, más repertoárral és kiegészítéssel, újjászervezett társulattal, bizonyára nagyobb és intenzívebb érdeklődéssel fognak találkozni. Mazó igazgató Lengyelországba utazott, a falat örök szerződésére. Itt Romániában ismét volt egy-két nagyon is elhivatott színpadi talentum, így egy beszarabiai Berkovits nevű zsidó fiú. Cszerovitzban Stein drámai kurzust tartott három négy hétnapig fiatal színpadra végző embereknek és ezek közül egy Ehrenkrauz nevű fiatalember vált ki, aki tanulmányai végeztével társulatukhoz fog szerződni. Vissza fog jönni a világlációkban is első helyen álló Morawsky, aki a Dibbuk első előadásán és azóta is néhány évig játszott a caddik szerepét. Reméli, hogy ezen a télen Perac chaszid darabjai közül sikerül előadni az „Aranylanc“ című nagy és végig chaszid szellemiségtől áthatott darabját.

Ebben a színdarabban egyedül a szentség problémája van feldolgozva, míg Auskynál más motívumok is játszószék közre. A Dibbuknak például három problémája dmborodk elő: a szerlem, az igazságosság és a szociális probléma. Feltálatul elő fogják adni Levik, a legnagyobb jiddis halál „Golem“ és „Schmades“ (Halladok) című darabját, amely nagy erővel tárja fel a fiatal generáció küzdelmeit a réggivel. Peracnak még egy nagy alkotását: „Bisnacht auf dem alten Mark“ (Este a régi piac téren) fogják előadni.

Mielőtt Kolozsvárról elmentek volna, olvasó próbát tartottak Ujvári Péternek egy nagy zsidó drámájából, a „Leviathan“ ből. A darabot Weisitz, Stein, Kamen, Odeska asszony és Weisitzné jelenlétében olvasták. Nagyon örülnek neki, ha előadhatná a darabot, amelynek írójáról mindgyikük a legnagyobb megbecsülés hangján nyilatkozott. Mihelyt a darab előadásra megérkezik, fordítóját, Holder Józsefet Bukarestbe invitálják, hogy a premieren jelen legyen.

Lapunk a vilnai színtársulattal állandó kapcsolatot tart fenn. Mind n nagyobb művészi eseményről, — amely nyilvánvalóan zsidó kultúresemény lesz — kimerítő tudósítást fogunk közölni.

Szabó Imre

Írdessen az Uj Keletben!

A zongorák olcsóbbak lettek,

ne mulassza el érdeklődni **Triska I.** zongoranagyraktárában

Telefon 4-19. Cluj, Str. Saguna (volt Bartha Miklós-utca) 14. Telefon 4-19.

Legol- csóbban **fest, tisztít UNIO, Cluj** Fióközlet Str. Barițiu 2., Str. Iuliu Maniu 8. Cal. Moșilor 110. Gyár C. Regele Ferdinand 133. Telefon 877

A v

(Oradea Uj Kelet templom mindenké volt. Katzet hivel hanem az fiatal lelksára szánt azzal szégl előtt töme

Az ese Orvay se a szentbeszél és er gikai mű amiről a tizmus ha

A szó gatók köz félbeszakí hivekhez

— Az rátkoznak plomból!

Ma

Románi

(Cluj tudósítójától) Fél-szakv távirat ér ből jön, új üléssza fog érni, nek kérde másik táv ből érke kon Ném N'p'özvet a zövetke

Bucur szövetség latoran a sáttette az nak progr Titul'cu, gátu sinat rani igény

Balg

(Szófi zítjával.) zkeben, vonják fe ban most

kormány kormány csapatot hajlandó szövetség

Gsnf, látszik, k vsslata k ezetre s két állaz lyekre. C datlen S tő), vag matorzá Némator érvénybe szákra, a népszöve Chamber folytatta egyezér mint a mindent kintályé

(Zuc dósucjót kommuán jegyzék megindo Görögor választá mert a referálja

A váradi plébánia-templom hívei visszautasítják az antiszemita hecc-prédikációt

(Oradea-Mare Nagyvárad, szeptember 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) A nagyváradi plébánia-templom az elmúlt vasárnap egy érdekes és mindenképen jellemző esemény történetének színhelye volt. Katolikus hívek, akik nem a más felekezet hívei támadásában látják vallásuk lényegét, hanem az átfogó nagy emberszeretben, egy fiatal lelkész, aki a tiszta erkölcs propagálására szánt szöszékről a zsidógyűlöletet hirdette, azzal szégyenítették meg, hogy prédikációját előtt tömegesen hagyták el a templomot.

Az esetnek az volt az előzménye, hogy Orvay segédlelkész az elmúlt hét vasárnapján a szentbeszédében a mexikói eseményekről beszélt és ennek kapcsán — bámulatraméltó logikai műveltséggel — áttért a zsidókérdésre, amiről a türelmetlenség és gyűlölködő fanatizmus hangján beszélt.

A szónok észrevette, hogy miatta a hallgatók között többen indignálódnak. Idegesen félbeszakította prédikációját és így szólt le a hívekre:

— Azt mondom, akik pedig zsidókkal barátkoznak, azok el is távoznak a templomból!

E szavak nyomán többen felállottak a padokról és elhagyták a templomot.

Az e' mult vasárnap a hirre zsufo' lóságig megtelt a templom. Az emberek kíváncsiak voltak erre az új olasz páterre. Kíváncsiak voltak az arcára, de nem az ékesszólására, mert amikor felszállt a szószék lépcsőin és két kezét kenetesen a szószék peremére tette, ami a beszéd megkezdésének jele volt, a közönség megmozdult. Csendben, ahogy az az áhitat e megszentelt helyén illik, tempósan kivonult.

Hiba kérelte őket a segédlelkész, hogy hallgassák meg Csernoch hercegprímás tisztelettel Esztergomból a közönség lábujjigyen bír, de a legelőkétebben — távozott. Orvay ur nyolc-tíz hallgató előtt mondotta el prédikációját, amelynek témája ismét Mexikó volt. Ezzel már nem is hozta vonatkozásba Dél-Amerikát a Sulch n Áruccsal, csak azt a következőt mondta le Mexikóból, hogy zárándokura kellene menni Esztergomba.

Kellene. De hol vesz hozzá Orvay tiszteendő ur zarándokot, amikor minden híve kizárásból elöle?

Ma kezdődik a Népszövetség új ülészaka

Romániát Titulescu képviseli. Ellentétesek a vélemények a konferencia eredményességéről. Bethlen magyar minisztereinek nem megy Genfben

(Cluj Kolozsvár, szeptember 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) A Népszövetség holnap kezdődő ülészakaival kapcsolatban ma két ellentétes távirat érkezik. Az egyik, amelyik Bukarestből jön, arról számol be, hogy a Népszövetség új ülészaka, hasonlóan a marciusihoz, véget fog érni, anélkül, hogy Németország felvételének kérdésében eredményt hozzon létre. A másik távirat viszont, amely közvetlenül Genfből érkezik, azt jelenti, hogy ezen az ülészakon Németországot mindenképen felveszik a Népszövetség tanácsjegyei közé. A két jelentést a következőkben adjuk:

Bucuresti Bukarest, szeptember 1. A Népszövetség holnap kezdődő ülészakaival kapcsolatban a Romániát képviselő delegáció elkészítette az ülészakon tanúsítandó magatartásának programját. A román delegáció vere öje Titulescu, Jugoszlavia és Csehszlovákia delegátái szava támogatása mellett feon fogja tartani igényét a népszövetségi tanács állandó

tagságára. Bukaresba érkezett francia lapok szerint félt, hogy Németországnak a Népszövetségbe való belépésének kérdését a fenyegető krízis elkerülése végett ismét el kell hagyni, mert a kisantant, Spanyolország és Lengyelország egyszerre pályáznak a Népszövetség állandó tagjává.

Genf, szeptember 1. Általános a meggyőződés, hogy Németország felvétele a Népszövetségbe akadálytalanul fog megtörténi Spanyolország akkor sem gyakorolja vétőjogát Németország ellen, ha tényleg kilépne a Népszövetségből. Állítólag több állam állást foglalt Spanyolország állandó tanácsatagsága mellett, a svéd kormány és Svájc ellenben változatlanul ellenzik a spanyolok és lengyelek követeléseit.

Budapest, szeptember 1. Magyarországot a genfi konferencián Valkó külügyminiszter és Tanczos tábornok fogják képviselni. Bethlen kijelentette, hogy azért maradt odahaza, mert Genfben nincsen fontos dolog.

Bulgária közös védőcsapatot ajánl a komitácik ellen

(Szófia, szeptember 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) A szomszédos államok kollektív jegyzékében, amelyben a komitációs támadások miatt vonják felelősségre a bolgár kormányt, Szófiában most adtak választ. Azt feleli a bolgár kormány, hogy a négy érdekelte állam a bolgár kormánnyal együtt szervezzen közös védekező csapatot a komitácik ellen. A bolgár kormány hajlandó bármikor a vita egész anyagát népszövetségi döntésre bocsátani.

Genf, szeptember 1. Kevésbé valószínűnek látszik, hogy a C. cil-féle terv módosítási javaslatát kielégítően Lengyelországot és semmi esetre sem elégti ki Spanyolországot. Mindkét állam fentartja követelését az állandó helyre. Csak ezután válik el, vajjon az elégedetlen Spanyolország kilépe a Népszövetségtől, vagy pedig ott marad és vétőval él Németország felvétele ellen. Ebben az esetben Németország felvételét és a locarno-i szerződés érvénybelépését elhalasztják a januári ülészakra, amikor Spanyolország mandátuma a népszövetségi tanácsban lejárt. Tegnap este Chamberlain és Briand hosszabb megbeszélést folytattak egymással Párisban és teljes meggyezésre jutottak úgy a népszövetségi tanács, mint a tenger kérdésben. Elhatározták, hogy mindent elkövetnek, hogy a Népszövetség tekintélyét és művét megvédjék.

Bucuresti-Bukarest, szept. 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) A külügyminisztérium ma hivatalos kommunikét adott ki, amely Bulgária választásjegyzékével foglalkozott. A külügyminisztérium megindokolja, hogy a Románia, Jugoszlavia és Görögország által Bulgáriának küldött jegyzék választásáig mindaddig nem hozták nyilvánosságra, mert azt előbb a minisztertanácsnak kellett referálja Mitilneu külügyminiszter. A kom

müniké elnázést kér a késedelemért. Mitilneu külügyminiszter egyébként ma délelőtt hosszabb megbeszélést folytatott Bulgária meghatalmazott miniszterével. Közölte vele, hogy a bolgár válasznak különösen az a passzusa, amelyben Bulgária a balkáni béke megóvására és biztosítására irányuló ósziate törekvéseinek ad kifejezést — Romániában igen kedvező impressziót gyakorolt. Ami a viszonzválaszt illeti, Mitilneu külügyminiszter kijelentette, hogy azt, miképen az első jegyzéknél történt, Jugoszlavia és Görögország külügyminisztereivel együttesen fogják elkészíteni. Miután Nincsics Jugoszlavia külügyminisztere jelenleg Blédben tartózkodik és onnan egyenesen Genfben utazik, hogy a Népszövetség tanácsülésén részt vegyen, valószínűnek látszik, hogy a bulgáriának adandó viszonzválasz végleges megfogalmazása Genfben fog megtörténni, ahol a három állam külügyminisztere fog találkozni.

Fényképészek, Amateurok!

Fényképezési cikkeiket a legolcsóbban

Bernát

paprosáruházában,

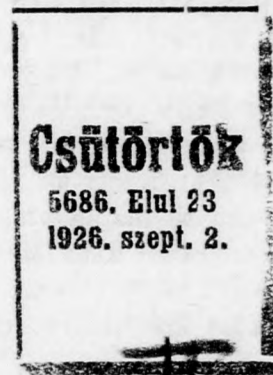
Plata Unirii 29. szám alatt [Laydakurászda mellett] szereshetik be.

Lemezeket kidolgozunk. — A világhírű Angel Imperial lemezek gyári lerakats.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánátsági zsidóság napilapja. Szerkesztik: Giszalaly János és dr. Marton Ernő. Felelős szerkesztő dr. Marton Ernő. Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

mai napló

— Goldis kultuszminiszter átvette hivatalát. Bukarestből jelentik: Goldis László kultuszminiszter visszaérkezett szabadságáról és átvette hivatalát, amelyet távollétében Petrovici közoktatásügyi miniszter vezetett.

— Gróf Bethlen György hazaérkezett külföldi utjáról Kolozsvárra. Gróf Bethlen György, a magyar párt elnöke, aki hosszabb ideig külföldön tartózkodott, visszaérkezett Kolozsvárra és átvette a magyar párt ügyeinek vezetését.

— Hivatalnok-kabinet kormányozza tovább Csehszlovákiát. Prágától jelentik: A „Morgen“ harleadi értesítése szerint Svehla volt miniszterelnöknek nincsen szándékában átvennie a kormányt. A jelenlegi hivatalnok-kabinet tehát továbbra is az ország élén marad. Számolnak azzal, hogy a kormány azt a felszólítást fogja intézni a cseh nemzeti szociálistákhoz, hogy támogassák a többséget. A csehek és a német pártok között a tárgyalás egyébként tovább folyik. A továbbiakban azt jelenti a „Morgen“, hogy a német szociáldemokraták gyűlésén határozati javaslatot fognak elfogadni, amely kimondja, hogy az utolsó hónapok eseményei a német szociáldemokrata politika alapelveit mindenben igazolták. A „Pravo Lida“ úgy tudja, hogy Kramarz újjászervezi politikáját és ebből a célból párthíveivel komoly tanácskozásokat folytat.

— Nagy földrengés Fayar-szigeten. Li szabonból jelentik: Ma itt földrengés volt, amely elpusztította Fayar-szigeten Horta várost. Az eddigi jelentések szerint a földrengésnek ötven halott és igen sok sebesült áldozata van.

— Októberben mondják ki az olasz kamara megszüntetését. Rómából jelentik: Hirt adunk már arról, hogy az olasz politika rendkívül komoly változások előtt áll, amely nyíban a kormány azzal a tervvel toglalkozik, hogy a városi és községi tanácsokat, sőt a parlamentet is eltörli. Mint most értesülünk, a legfelsőbb fasista tanács októberben ülést tart és ki fogja mondani az olasz kamara megszüntetését. A hír valószínűségét emeli Federzoni belügyminiszter beszéde, amelyben örömmel jelenti, hogy várakozásán felül jól sikerültek azok a kísérletek, amelyek célja, hogy az olasz helyi képviseletekben megszüntessék a választási rendszer visszahatásait.

— Ehrenwald Henrich 25 éves szolgálati jubileuma. A kollegiális szeretetnek meghatón kedves megnyilatkozásában volt része tegnap Ehrenwald Henrichnek, a Fonciera biztosió intézet cégjegyzőjének 25 éves szolgálati jubileuma alkalmából. Nemcsak az intézetnél levő kollegái, hanem az összes kolozsvári biztosíték tisztviselői ajándékokkal és személyes gratulációkkal halmozták el a köz szeretetnek örvendő cégjegyzőt. A Fonciera igazgatósága ugyancsak ajándékokkal kedveskedett a jubilálónak hűséges szolgálata elismerésül.

— Rudolpho Valentino halála miatt egy belgrádi hivatalnok is öngyilkos lett. Belgrádból jelentik: Kovacsics Jelka tizenkilenc éves hivatalnoknő szombaton délelőtt Lysollal megmérgezte magát. Súlyos belső sérülésekkel beszállították a kórházba. Levelet hagyott hátra, amelyben szüleinek azt írja, hogy nem tudja túlélni a Rudolpho Valentino halálát. Az orvosok remélik, hogy Valentino belgrádi szerelmest sikerül megmenteni az életnek.

eg béke- és porcellánraktár leépi- 5 lei 4 lei 35 lei 460 lei (hal) 390 lei (hal) 260 lei Cluj

Szomorúságának egysikerű kabin- ól és a szándó r neve Eljahu akinek egyenes ezte meg előtte az ön déd- pja a chaszid leg- é indignálódva len háborusko- értelmében vett akiknek nun-

oye, hogy mű- postból itléjük ina elérni, mint áldásos hatás- mint a közön- ertoórral és ki- bizonyára na- fognak talál- a utazott, fa'al is kérdt volna i talentum, így ó fin. Csörny- tt három négy erekek és ezek ember vált ki, akhoz fog szer- cikben is első ak es' előadá- zotta a eddik Perec chaszid aranylanc" című ségtől áthatott

szeretség pro- nál más moti- kúak például a szerelem, az Feltá lantú első jiddis kélő című darabját, generáció köz- y nagy alkoi- k" (Este a régi

volna, olvasó y nagy zsidó arabot Weilitz, Feilitzné jelen- neki, ha előad- mindegyik k a lakozott. Mi- ditóját, Holder a premieren

llandó kapozo- vézi esemény- kulturesemény spai.

Szabó Imre

lelben:

tek,

tárában fon 4-19.

Cal. Motilor fon 877

— **Felemelés dr. Balázs Jenő nagyváradi ügyvéd büntetését.** Nagyváradról jelentik: Megítélték annak idején, hogy a törvényszék hathónapi fogházra ítélte dr. Balázs Jenő nagyváradi ügyvédet, aki feleségét veszekedés után összeszúrta. Felelősség folyán tábla elé került az ügy és az ügytanács ma montott ítéletet. Balázs Jenőt szándékos emberölés kísérletének büntetésében mondotta ki bűnösnek és a törvényszék által megállapított hat hónapot másfél évre emelte fel.

— **A Haggibbor imaházat rendez be az ünnepekre.** A Haggibbor sportegyesület mint minden évben, úgy ez évben is imaházat rendez be tagjai részére az őszi nagyünnepek alkalmára. Ez alkalommal sikerült a célja teljesen megfelelő helyiséget szerezni, amennyiben a Zsidó Nemzeti Szövetség és a Palesztinahivatal készséggel bocsátotta rendelkezésére Str. Baron L. Pop (Brassai-u.) 10 szám alatt emeleti helyiségeit. A három terem az egyesület vezetője a vallásos követelményeknek és a modern kényelemnek is teljesen megfelelően rendezte be és aktív sportoló tagjainak ingyen, más tagjai részére minimális összegért bocsátja rendelkezésére. Közlekedési tudnivalókat az egyesület vezetősége holnap fogja közölni.

— **Házasság.** Kupfner Amália és Szabó Izák szeptember 5-én, vasárnap délután három órákor tartják esküvőjüket Kolozsváron, Strada Baron L. Pop 9. szám alatt, amelyre jó ismerősöket szívesen hívják meg. (Mindan külföldi értesítés helyett.)

— **Az al Krupp báró** Newyorkból jelentik: Néhány hetet ezelőtt Amerikában feltűnt egy magát báró Krupp Frigyesnek nevező ur, aki csakhamar a newyorki előkelő társaság egyik legkedveltebb tagja lett. „Krupp báró” meglátogatta Fordot is, az automobilkirályt, akinek megígérte, hogy amíg neki befolyása lesz a Krupp művek vezetésére, addig ott nem fognak ágyukat gyártani. A meghatott automobilkirály erre egy díszes gépkocsit ajándékozott a pacifista fegyvergyárosnak. Az esseni Krupp-cég azonban tönkretette az amerikai Krupp karrierjét, kiadván egy kommunikét, amely úgy szól, hogy a Krupp család egyetlen tagja sem tartózkodik Amerikában.

Üdvözlétségváltó adományát küldje be idejében, hogy az ünnepi kimutatásban szerepelhessen
Erdélyrészi iroda: Cluj, Str. Baron L. Pop 10

Véres családi dráma egy bihar-megyei községben

Egy gazdálkodó agyon ölte feleségét, azután öngyilkos lett

Oradea-Nagyvárad, szeptember 1. Bihar községben kedden reggel megrendítő családi tragédia történt. Rumár László gazdálkodó már régebbi idő óta feszült viszonyban élt a feleségével. Feleségének családja, dacára annak, hogy egyéves gyermekük van, milderáron szíjjel akarta a házasságot választani. Rumárt ez nagyon elkeserítette és mióta felesége visszatért az apjától, Kis Imre gazdálkodóhoz, Rumár munkanélkül csavargott az utcán. Kedden értesült arról, hogy feleségének szülei Váradra mentek szénát elsdi. Elment a feleségéhez, beöregtet az ajtón és megjelent a felesége.

— Nyisd ki a kaput, be akarok menni
— Ide nem jöhetsz be, mondotta az asszony.
Erre a férfi átvette magát a heriáson, revolvert rántott elő és felesége felé lött. Az első golyó eltalálta az asszonyt, aki a földre zuhant. A férfi ekkor egészen közelről még egyszer rálőtt, a lővés halálos volt. A zaja a szomszédok elősiettek és a menekülő Rumár Lászlót tűzbe vették. A gyilkos mikor látta, hogy el akarják fogni kétszer magára lött. Mindkét lővés a koponyájába hatolt, azonban nem halt meg, Nagyváradra hozták a kórházba, ahol élet és halál között lebeg.

A Népszövetség elé kerül az erdélyi magánvasutak átvételének kérdése

Felemelték a cukor behozatali illetékét

(Bucuresti-Bukarest, szeptember 1. A kormány tagjai ma délután 5 órákor minisztertanácsra ültek össze, amelyen mindenekelőtt az erdélyi magánvasutak megvásárlásának kérdéssel foglalkozott. Miután mindaddig nem sikerült olyan megállapodást létrehozni, amely a román állam érdekeinek megfelelő, elhatározta a minisztertanács, hogy a kérdést ma összehívott Népszövetség elé terjeszti. Románia delegátusai magukkal fogják vinni a kérdés komplexumát felölelő aktákat és a kormányznak az azt instrukcióját, hogy egy, Románia számára kedvező döntés hozatalát szorgalmazzák.

Lepadatru pénzügyminiszter javaslatára elhatározta a minisztertanács, hogy felemeli a cukor behozatali illetékét. Porucoronál 30, kochacoronál 40 aranylejt t-sz ki 100 kgr.-ként az illetékek, ami a cukor behozatalát kilogramonként mintegy 10 lejfel drágítja meg. Ugyanezeket az illetékeket tartoznak lefizetni a gyárak is a cukorneműk behozatala esetén. Abban az esetben azonban, ha Románia beiföldi gyárak a termelést nem tudják biztosítani, ezt az intézkedést a kereskedelmi és pénzügyminiszterek utólagos megegyezéssel fel fogják függeszteni.

Végül a szászvárcsi Kun-kollégium ügyét vette beható megvitatás alá a minisztertanács, döntést azonban a kérdés súlyos voltára való tekintettel nem hozott.

— **Megölte feleségét válóperének tárgyalásán** Rómából jelentik: Tragikus eset történt a minap a ferrarai törvényszék egyik tárgyalótermében. Giacomo Giuliani vasutas ellen válópört indított fiatal felesége. A válópörre az adott okot, hogy a férj mindig elkártyázta a fizetését és amikor adósságokat is csinált, arra kényszerítette feleségét, hogy szüleitől szerezzen pénzt. Egy ízben azzal akarta megfélemlíteni apját és anyját, hogy elváljék feleségétől, ha nem adnak neki pénzt és a válás ürügyén félteknységi komédiát rendezett lakásán. Valami megbízással feleségéhez küldött egy fiatalembert, aki nem is sejtette, hogy csak cselvetésből küldték. Azután berontott feleségéhez és nagy lármát csapva, hűtlenséggel gyanúsította meg. Az asszony ezután megindította a válópört, mely a minap került volna tárgyalásra. Mikor a bíró maga elé szólította a házasságleket, a férj hirtelen revolvert rántott elő és kétszer rálőtt feleségére, aki vérző sebekekkel rogyott össze. Beszállították a kórházba, de ott rövid idő múlva meghalt. A gyilkos férjet letartóztatták.

Bármily zeneművet

Rektárról szállít Révész Béla zeneműkereskedése és hangverseny irodája Marosvásárhely.

— **Kloroformos rabtámadás egy német rabbi ellen.** Párisból jelentik: A páris—chertourgi gyorsvonaton péntek éjjel kloroformos rablók kirabolták Neumann Mihály német rabbit, aki Amerikába utazott. A tetteseknek nyomuk veszett.

— **Kommunista ifjúnok a kolozsvári hadbírósg előtt.** Négy nagyváradi ifjúnokás fölött itélkezett ma délszlott a kolozsvári hadbírósg, akik a vádirat szerint az elmúlt év telén intenzív kommunista propagandát fejtettek ki Nagyváradon és kommunista sejteket szerveztek. A VI. és VII. számú sejtek vezetői, Klein Ödön lakatos és Schnell István, szaniszlói születésű közkatonák, voltak a mai pör elsőrendű vádlottai. Klein Ödönnél a nyomozó hatóságok megállták egy jelentést, a felusi dolgozók helyzetéről, amelyet Bécsen keresztül Mozkvába akart juttatni. Schnell István sejtőnök írásai között szerepslt még két nagyváradi munkásnak, Havrila Bálnak és Kis Bálnak a neve, akiket kiszemelték ahhoz, hogy újabb sejteket alakítsanak. A hadbírósg

hosszas tárgyalás után Klein Ödönt hét havi fogházra és 5000 lej pászbüntetésre, Schnell Istvánt pedig három havi fogházra ítélte. A másik két vádlottat felmentették.

— **Kivégezték a Kemál-ellenes összekövés utolsó elítélését.** Angorából jelentik: A Kemál-elleni összekövés egyik részét Abdul Kadirt, akit menekülése pillanatában fogtak el néhány nap előtt, az angorai törvényszék tegnap halálra ítélte és azonnal ki is végeztette. A kivégzés ezuttal is rendkívül drámai körülmények között ment végbe.

Bordás bársony

(20 színben)

L. 98

AU PRINTEMPS

ruházban

(eze öit Missi) Str. Memorandului 11.

Aranyér

ANUSOL Soedecke

Aranyér ellen több, mint 25 éve a legjobban elismert szer. Egy zeit alkalmazás, biztos siker minden fájdalmat azonnal megszüntet és meggyógyítja a gyuladt, sebs és vérző helyeket. A talmas akatészektől mentes, reggel és este egy kápcska lesz a végébe bevezetve. Minden patikában és drogeriában kapható

Gyár címe: **Goedecke & Co.**
Chem. Fabrik Leipzig
Raktár **F. H. Meos** Bucarest
Calea Griviței 61

Underwood

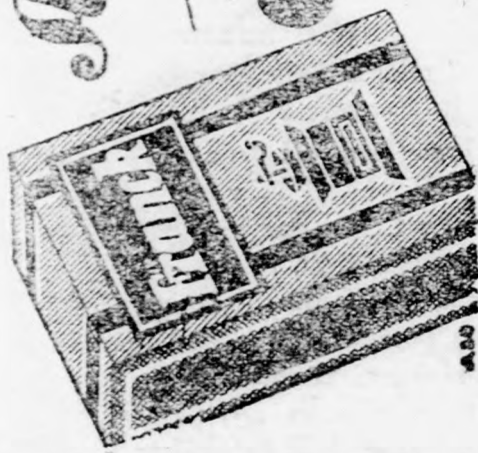
a világ legjobb rögépa. Gyári lerakat **Révész**
Baia papirkereskedésében, Marosvásárhely

Amint nagyanyjaink cselekedett helyes volt.

Ócsa-kal

főzte kávéját. Ez a bab- és gabonakávéhoz még ma is a legfinomabb és legjobb pótlék és az is fog mindig maradni.

O. th. Izr. Hitközség Baia-Mare.

קאנקורם

חברת תלמוד תורה באי-מאדע וזכר איינען מיכטיגען מלמד דער קאנקורם הומש רשי' זאווין גמרא תום מיט ערפאלג אונטערריכטען קאנק. וויר זוכען איינע ערסקלאסטיגע קראפט דיא אויך פערעהעלטניסמאססין גוט האנארירעט וויר. דער פאסטען איז ריה חשון צו בעטערען. אאקערטע צו ריכטען אן.
Talmud Tóra gondnokság Baia-Mare.
באי-מאדע יום ב' תעא תרפ"ו.
Diamant

KÖZGAZDASÁG

Mit tartalmaz az új biztosítási törvényjavaslat

Ellenőrző hivatalt állítanak fel a biztosító intézetek működésének ellenőrzésére

(Cl-j Kolozsvár, szeptember 1. Az Új Kelet tudósítójától) Röviden közöltük már, hogy Lepadatu pénzügyminiszter új biztosítási törvényjavaslatot készít elő, amelyet már az őszi ülés-szakon parlament elé akar terjeszteni. Az új törvényjavaslatl kapcsolatosan eddig különböző verziók kerültek forgalomba, amelyek alkalmasak lehetnek arra, hogy a biztosítás terén érdekeit nagyjözség körében nyugtalanságot keltsenek. Éppen ezért az új törvényjavaslatl kapcsolatosan kérdéssel fordultunk Lampel Marcellhez, a Fonciera biztosító intézet ügyvezető igazgatójához, aki a készülő új törvényjavaslatról a következőket mondotta:

— A törvényjavaslat egyes részleteiről mi is keveset tudunk és csak az általános irányelveket ismerjük, mert hiszen ez még egészen kezdetleges stádiumban van. Lepadatu pénzügyminiszter úgy is mint a „Prima Ardeana” elnöke általában jó szakember hírében áll, ami mindenestre garanciát jelent arra, hogy a mai rendezetlen romániai biztosítási viszonyokat egy a közönség, mint az intézetek szempontjából, az általános érdekeknek megfelelően fogja rendezni. Ez a kérdés már régen megérett arra, hogy rendezzék, mert hiszen más törvények van életben a Romániában és más a csatolt területeken, így Erdélyben is, ahol még a régi magyar törvények és jogszokások vannak érvényben.

E pusztult a spanyol börtmés két harmada. Madridból jelentik: A szőlőtermésben Európaszerte igen nagy károk mutatkoznak és alig van valahol jobb termésre kilátás. Hasonló sors érte az idet spanyol börtmést is, amelynek ké-harm deése pusztult el a leg-főbb börtmés vidékeken.

Több mint egymillió mázsa cukor exportra készü nek a magyarországi cukorgyárak. Bukarestből jelentik: A legújabb magyarországi termésjelentés kiemelte, hogy a cukoripaternek mennyiségére és minőségére kielégítő. A cukorgyárak teljesen felkészülve várják a cukorkampány megkezdését és tekintet el a várható jó termésre, kétmillió méter mázsa cukor vehető számba, így tehát több mint egymillió mázsa cukor exportja várható. A magyar cukorgyárak legnagyobb része megfelelő külföldi piacra rendelkezik, ha tehát a világgiacl árában valami javulás fog előállni, akkor a magyar cukorgyárak megtalálják számításukat.

Kedvezményes tarifa mellett megkezdődik a cukorrépa vasuti szállítása. Bukarestből jelentik: A CFR vonatain szept. 5-én megkezdődik a cukorrépa szállítványok lebonyolítása. A cukorrépa szállítása már az új vasuti tarifa alapján fog történni, amely tudvalevőleg igen nagy kedvezményeket biztosít nemcsak a cukorrépa, hanem az összes mezőgazdasági termények szállításánál.

A francia adófizetők áldozatkészsége a frank megmentéséért. Párisból jelentik: Az augusztusi kritikus idöket baj nélkül megúsza a francia frank. Két nehéz terminus fenyegette az utolsó tíz napban a francia valutát: augusztus 18., amikor az államnak 450 milliót kellett kifizetni és augusztus 25., amikor 25 millió angol font tartozás volt esedékes. Mind a két kötelezettséget a Francia bank megterhelése nélkül teljesíteni tudta a francia kincstár. Hogy ez így történt, az a francia adófizetők érdeme. Ez a ridegségig takarékos és pénzdologban igazán nem szentimentális nép most összefogott és a valuta megmentése érdekében nemcsak arra hajlandó, hogy pontosan fizeti

Hogy más példát ne említsek, itt van mindjárt a biztosító intézetek és a felek közötti szerződések kérdése, amelyek annyira egyoldalúak, hogy a biztosítási idő betartására csak az intézeteket kötelezi, mert a fél ezt a szerződés egy bizonyos idő után egyoldalúan is megszüntetheti.

Ez az eljárás ugyanevett magyar specialitás, mert egyetlen nyugati államban, de még a Romániában sem szüntetheti meg a felidő előtt biztosítását. Ezt a hátrányos és egyoldalú állapotot pedig nálunk is meg kell szüntetni.

— Mint konkrétumot, a nyugateurópai mintára felállítandó ellenőrző hivatalt lehet megemlíteni az új biztosítási törvényjavaslatl kapcsolatosan. Ennek a hivatalnak az lesz a rendeltetése, hogy ellenőrizze, vajjon az egyes biztosító intézetek megfelelnek-e ama kötele-ségüknek, hogy díjikat a vállalt kockázat arányában kezeljék, illetőleg azok tartalékolásáról gondoskodjanak, másrészt pedig hogy az intézetek általános üzletvitelére és politikájára olyan alapon nyugszik-e, amely elbirja a biztosítottak bizalmát. Ennek a hivatalnak a felállítása minden tekintetben meg fogja védeni a közönség érdekeit, amelyre már csak azért is szükség van, mert hiszen egyetlen foglalkozási ág, vagy vállalkozás sem alapszik annyira bizalmi alapon, mint a biztosítás.

az esedékes adóját, de előre is fizet. Tavaly júliusban 2534 millió frank, az idén júliusban 3661 millió frank folyt be a francia kincstárba az adókból. Julius folyamán 500 milliót, augusztus első tíz napjában 300 millió frankot fizettek le a francia adófizetők önként, későbbben esedékes adóikra.

Német megbízott érkezett Bukarestbe a Generala bankjegykonfliktus rendezésére. Bukarestből jelentik: A „Dimineața” értesülése szerint Románia kormánya megálapodott a német kormánnyal, hogy a Generala bankjegyek ügyét véglegesen elintézik. Hír szerint a német kormány egy kiküldöttje már meg is érkezett a fővárosba és megkezdte a tárgyalásokat. Az Averescu-kormánynak egyébként ebben a kérdésben ugyanaz az álláspontja, mint a Liberaloknak volt, vagyis Németországtól az egész összeg megtérítését követeli. Valószínű, hogy Mitilinen külügyminiszter ebben az ügyben Genfben személyesen is tárgyalni fog Stresemann német külügyminiszterrel.

Amerikai engedélyezés lesz adósságváltságban. Párisból jelentik: Washingtoni hír szerint a Fehér Ház egyik beavatottja tegnap első ízben nyilatkozott olyan értelemben, hogy Amerika hajlandó kedvezően elbirálni a háborús adósságok revidálására való kezdeményezést. A kérdés ügyében rövidesen egészen új alapokon fog vizsgálatra kerülni a sor.

Feltétel a zárt vagonokban szállítandó tűzifa fuvardíját. Bukarestből jelentik: A CFR vezérigazgató sága rendeltet küldött levelet, amelyben 20 százalékkal felemeli a zárt vagonokban szállított tűzifa fuvardíját. Ez a rendelkezés kizárólag a zárt vagonokra vonatkozik, mert ezzel akarják csökkenteni a zárt vagonoknak tűzifánál való igénybevételét. A nyitott kocsik díja továbbra is a régi marad.

Az Ipartestületek Szövetsége Nagyváradon tartja meg országos kongresszusát. Aradról jelentik: A Ipartestületek Szövetsége szeptember 26-án Nagyváradon országos iparokongresszus rendez, az alábbi tárgyszorozattal: 1. Állásfoglalás a súlyos adók ellen. Húromévenkénti adó kivétel, az adómentes létké minimum felemelést, az adókulcsnak az iparkamrák szövetségének kiküldendő bizottsága által

Olesón szorakozhat

a most megnyílt „CORSO“-bazár kirakatalnak megtekintésével

Ciuj, R. g. Ferdinand

No 17.

(v. Wesselényi H.-u.)

meghatározását és érvényesítését és a sérelmes városi adórendszer sürgős revízióját követelik. 2. Autonómiát a bejegyzendő pénztárhoz. 3. Az ipari hitel állami és társadalmi megszervezése. Ne csak az államtól vájon ipari hitelt az iparosság, hanem igyekezzenek fokozni magánhitel képességét szövetkezeti alaki átvétel. 4. Mit vár az iparosság az új ipartörvénytől? A kereskedelmi és iparkamarák kettéválasztását, a járási ipartestületek megalakításának kötelezővé tételét, a működő iparos ületek jogkörének kiterjesztését és a szövetségi kongresszus elvi határozatainak a törvény szövegezésénél alapul vételét. 5. Az állami tanácsok feladatának az ipartestületek intézményes szakellenőri és alá helyezése és ipartestületi tanácsokhozok létesítése állami támogatás mellett. A nagyvárosi iparcsomaggyűlés a fontos tárgysorozaton kívül megállapítja az Ipartestületek Szövetségének jövő évi munkaprogramját, költségvetését, a szakértő megértesítésének eszközeit. Valaz minyát kiegészíti az elmúlt évi közgyűlés óta kialakított új ipartestületek és iparcs intézmények képviselőivel. Ennek kapcsán kerül döntésre, hogy a szövetségből kilépett választmányi tagok helyett kik fogják képviselni Kósovár iparosságát az Ipartestületek Szövetségében.

Passzív az orosz és német külkereskedelmi mérleg. Az év első kilenc hónapjában Szovjetország külkereskedelmi mérlege passzív. Az exportált áruk értéke ezen idő alatt 494 millió cservorecöt tett ki, míg ezzel szemben az import 585 millió volt. A passzívum tehát 91 millió tesz ki. Németország június havi külkereskedelmi mérlege szintén veszteséggel zárul, amennyiben 949 millió márká importtal szemben az export csak 823 milliót tett ki. A június havi passzívum eszerint 126 millió márká.

500 millió kölcsönt kap a belga vasút. Zürichből jelentik: A Swiss Banking Company svájci pénzügyi és a belga kormány között tárgyalások folynak 500 millió belga frank összegű vasúti kölcsön ügyében. A tárgyalások előrehaladozó állapotban vannak. A svájci export 6 százalékos kamattal 25 éves amortizációra folyósítja a kölcsönt, melyet a belga vasutak investícióra fognak felhasználni.

Megváltoztatják az angol exporttelbiztosítást. Londonból jelentik: Az angol kormány elhatározta, hogy az 1919-ben megváltított exporttelbiztosítást új alapokra helyezi. A kereskedelmi minisztériumban külön osztályt állítanak fel, amely az exporttelbiztosítással ügyével foglalkozik. Az exportőröknek az állam 75, bizonyos esetekben 100 százalékos erejéig biztosítja a hozaszelejárati exporthiteleket, azonban az Oroszországra és a távol Kelet országaira irányuló export más elbírálás alá kerül. A szavatosságot a kormány vállalja el és a kormány által kibocsátott garancialevelek ugyanolyan kamattétel mellett számíthatók le a bankoknál, mint a kincstári utalványok. Ujítás lesz az is, hogy a szavatosság nem egy bizonyos üzlet után, hanem bizonyos összeg erejéig történik, a garantált hitelek határidejét azonban hat hónapra korlátozzák. Ki fogják kötni azt is, hogy az állam csak olyan áruk exportálásáért vállal hitelgaranciát, amelyek Angliában készültek, vagy ott kikészítési eljárás mentek át.

** Nem szabad egy kilogramnál kisebb mennyiségben marószódát eladni. Bukarestből jelentik: Az egészségügyi minisztérium ma rendeletet adott ki, amelyben szigorúan tiltja a kereskedőknek, hogy marószódát 1 kilogramnál kisebb mennyiségben kiszolgáltassanak. Tilos marószódát eladni gyermekeknek is. Elrendeli a minisztérium, hogy gyárakban a marószóda csomagolását és szétcsomagolását jól szellőztetett helyiségekben eszközöljék. Marószódát csak megfelelő csomagolásban lehet forgalomba hozni.

TÖZSDE

Szeptember 1-én

A lej Zártkörben 257.50-257.50, Párizsban 16.40, Budapesten 857, Bécsben 354.00, Prágában 17.05, Berlinben 210.00.

Kolozsvár. A lej újabb nagyarányú emelkedése erősen leszorította a devizák árait. A zürichi utótőzsdén a lej elérte a 230-as kurzusát és ezzel mély pontja óta kerek 100 pontot emelkedett. Az árfolyamok a következők:

Bécs 25.10-28.30 Prága 5.90-5.95 Budapest 255-350, Páris 6.00-6.10 Zürich 88.60-88.80 Newyork 200.00-201.00, London 973-978, Milánó 6.20-8.30.

Zürich. Zárlet: Berlin 123.30 Amsterdam 207.50, Newyork 518.00, London 2514.50, Páris 1542.50, Milánó —, Prága 1535.00, Budapest 72.55, Belgrád 910.00, Bukarest 257.50-257.50, Varsó 58.00, Bécs 73.20.

Bukarest. Devizák: Páris 5.95, Berlin 47.80, London 970.00, Newyork 199.00, Milánó 6.50, Zürich 38.80, Bécs 28.36, Prága 5.90, Brüsszel 5.75, Budapest 28.30.

Bukarest. Valuták: Napoleon 780, német márká 47.00, leva 155, török lira 113, font sterling 970, francia frank 6.10, svájci frank 38.00, olasz lira 6.60, drachma —, dinár 8.60, dollár 200.00, lengyel forint 20.00, osztrák schilling 30.00, magyar korona 29.50, cseh korona 5.90, belga frank 5.50, holland forint —.

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri: 100 szélű egy szélű 4 lej, vastagabb betűvel 8 lej. Legkisebb apróhirdetés 40 lej. Állás-keresésnek 30% kedvezmény. Apróhirdetéseket díja előre fizetendő. Eljegyzési hírek díja 250 lej, előfizetőknek 150 lej

Ujlány lakást és teljes ellátást kaphat zsidó családnál a központban. Cim a kádshivatalban.

Különbejárati burrozott szobát keresek, lehetőleg fürdőszoba h. szeláttal centrumban. — Állandó lakó jellegre a kiadóba, vagy délután 4-8 ig az Uj Kelet szerkesztőségében személyesen.

300.000 lei tőkével rendelkezem. Keresek lehetőleg faszakmában karcival megfelelő állást, esetleg árszűlnék megjelölté t biztosító üzlethez. Magkeresés két — „Havonta 15.000” — eljégére a kiadóbivatal továbbít. 1671

Három fiam mellé (legidősebb hét éves) héber, román, német háztartást keresek. Ajánlatok: Hager Adolf, Viseul de sus. 1659

BUNWALD
Uj, Str. Vlahujak (vél)
Helyal-n. 3. Telefön 167

Üvegesiszoldó, székelygyár. Táblavég raktár és üvegezési vállalat. Hibás tételek újraforgalmazás 1007

2 urleány Egyetem-utca 3 alatt, urinőnél rituális teljes ellátást kaphat zongorahangszállattal. — Értekezhetni Király-utca 23, I. emelet, 3 ajtó. 1670

Uj család középiskolai tanuló teljes, rituális ellátásra elvállal. Zongora, fürdőszoba. Cim a kiadóban. 1672

Glück Ilonka zongoratanítását megkezdte. Érdemközlőni C. Victoriei 39. I. em, 10-12, d. e. lehet. 1669

Zenekarok figyelmébe.

Most jelent meg a **HADYBUK** teljes partitúrája. Ára a szólamokkal együtt **390 lej.**

Kapható az „Uj Kelet” könyvosztályában. A Hadybuk zongorára átírva **130 lej.**

A világ szenzációi az IDEAL **filc-kalapjal.** Szalmakalapot minden elfogadható árban árusít az **IDEAL** kalapszalón. Forgalások 48 óra alatt készülnek **Oluj, Calea Regale Ferdinand 8.**

SZINHAZ - MŰVÉSZET

Csuda Mihály szerencséje

Bus Fekete László és Zsuzsanna énekes vígjátékának bemut. tója a Kolozsvári Magyar Színházban

Ethesszük, hogy Csuda Mihály igen szerencsés ember, de ezt a szerencsét azért nem irigyeljük tőle, mert Bus Fekete László ajándékozta meg vele. Ez a magát írónak nevező uriember annyi számárságot fordított össze ebben a „vigjáték”-ban, hogy — ha másért nem — ezért az egyért megérdemli a tisztos vigjátékoknak kijáró kegyelmszékét. Sajnos, ez a kegyelmszék azonban mindenképen szomorúvá torzul az ajtunkon. Ezt a szomorúságot még Zsuzsanna meser kellemes limonádéja sem tudja elhesszegetni felőlünk, mert „zenedarabjain” ezuttal is régi és ismerős melódiák kopott himnuszát látjuk, illetőleg hallottuk viszont. Az előadás jobb volt, mint amennyit az „ügy” megérdemelt volna. Mihályffy Lászlónak pedig direkt alkalmat adott egy erőteljes és eredeti alakításra. V. Hegyi Lili parasztszasszonya jóízű és stiluzos volt, hangja régi teljében csendült fel. Salmecei Mihály, aki tegnap este mutatkozott be a kolozsvári közönségnek, eltölgadható és értékekkel bíró komikusnak látszik. Marsi Géza már megszokott modora ezuttal is elég élvezetes volt. Kemény László a szerző által elgondolt ostoba és abszurd figurát igyekezett jobb sorsra méltó buzgalommal valószerűsíteni. Elfogadható volt még Kozma is, akinek azonban nagy baja, hogy nem tud őszinte hangot fogni. Miklóssy Margit elsőrendű alakítást nyújtott. A többiek is jók voltak, különösen Ihász Aladár.

A színházi iroda közleményei.

Az eső. Paul Maugham amerikai drámájára készül a drámai együttes az igazgató vezetésével. Az eső exotikus tárgyú, mélyhatású dráma, melynek az összes drámai szinpadokon óriási sikere volt, Budapesten a Magyar Színházban olyan hatalmas sikert aratott, hogy ismét műsorába vette a színház és most is szorozatosan játsza.

Orlow és Kisgróf Tompa Béla vendégjátékával, Lengyel Irén és Neményi Lili első fellépésével. Pénteken este lesz az első operettelőadás a magyar színházban. A tavalyi évad legnagyobb slágerét, az Orlowot tüzte ki a színház, melynek fő női szerepeit Lengyel Irén és Neményi játszik, Tompa Béla, mint vendég fog fellépni. Szombaton délután a Kis gróf-ot játsza a színház Tompával a címszerepben.

Heti műsor

Csütörtök: Csuda Mihály szerencséje (Napi bérlet 1 sz. B. Sorozat 25.)
Péntek: Orlow (Lengyel Irén és Neményi fellépésével. Tompa Béla vendégjátékával. Ihász fellépésével. Rendes helyárak. Napi bérlet 2 sz. A. Sorozat 26.)
Szombat d. u. fél 5-kor: Kis gróf (Neményi fellépése, Tompa Béla vendégjátéka. Leszállított helyárak. Sorozat 27.)
Szombat este 8-kor: Az eső (Amerikai drámai újdonság Poor Lili fellépésével. Székelyhidy Adrienne bemutatkozásával. Premierbérlet 2 sz. Sorozat 28.)
Vasárnap fél 3-kor: Aranyember (Szentgyörgyi, Poor Lili fellépésével, leszállított helyárakkal. Sorozat 29.)
Vasárnap 6-kor: Csuda Mihály szerencséje. (Operettújdonság 4-edszer. Rendes helyárakkal. Sorozatszám 30.)
Vasárnap 9-kor: Csókos asszony (Lengyel Irén, Neményi Lili, Ihász Aladár fellépésével, Tompa Béla vendégjátékával. Napi bérlet 2 sz. B. Sorozatszám 31.)
Hétfő: Az eső (Napi bérlet 3 sz. A. Sorozat 32.)
Kedd: Az eső (Napi bérlet 3 sz. B. Sorozat 33.)

Hirdessen az Uj Keletben